Uyuz bilgilendirme notu

Dünyada yaygın görülen en kaşıntılı cilt hastalıklarından birisi olan uyuz, deride özellikle geceleri şiddetlenen kaşıntı yanında döküntü ve kaşınan alanlarda oluşan yaralarda sonradan gelişen cilt enfeksiyonları ile karakterize bir klinik tablodur.

Etkeni eklembacaklılar (artropodlar) sınıfından bir parazit olan Sarcoptes scabiei hominis'tir (uyuz böceği).

Uyuz böcekleri 0.3 ile 0.5 mm büyüklüğünde, çıplak gözle görülmesi pek mümkün olmayan ve insanın üst deri katmanına gömülerek yerleşen çok küçük parazitlerdir. Bunlar yaklaşık dört ile sekiz hafta arasında yaşar ve bu süre içinde deride açtıkları kanallar içine her gün yumurta ve dışkı bırakırlar. Bu da bir süre sonra kaşıntılı deri reaksiyonlarına neden olur. Uyuz böcekleri insan vücudu dışında bir ile iki gün arasında giysilerde ve yatak takımlarında yaşamaya devam edebilirler.

Hastalık kadın, erkek ayırımı yapmadan her iki cinste, tüm yaş gruplarında, tüm etnik gruplarda, tüm sosyoekonomik düzeylerde görülebilir. Ciddi salgınlar yapabilmesi nedeniyle özellikle bakım evleri, yurtlar, kışlalar gibi toplu yaşanan yerlerde ve sosyoekonomik düzeyi düşük veya aynı konutta çok sayıda insanın bir arada yaşama zorunluluğu olan topluluklarda daha sık görülür.

Bulaşma:
Hastalık kişiden temas yoluyla bulaşır. Sağlam kişinin hasta ile genellikle 15-20 dakikalık bir süre yakın teması yeterlidir. Aynı yatakta yatma, ele ele tutuşma ile cinsel ilişki sırasında, ortak oyunlar oynanırken, vücut bakımı yapılırken bulaşabilir. Uyuz böcekleri deride bulunduğu sürece uyuz bulaşıcıdır. Uyuz böceklerinin sayısı enfeksiyonun ilk aylarında artış ve sonrasında sağlıklı bir bağışlık sistemi sayesinde genellikle düşüş gösterir.

Belirtileri:
Uyuz paraziti kişiye geçtikten sonra ortalama 3-6 hafta gibi bir süreden sonra yakınmalar başlar. En göze çarpan bulgu özellikle geceleri artan; sıcak ortamlarda, sıcak banyo ve duş ile şiddetlenen kaşıntıdır. El parmak araları, el bileğinin iç yüzü, koltuk altları, kulak arkaları, bel bölgesi, ayak bilekleri, ayaklar, kalçalar, kadınlarda meme uçları ve erkeklerde genital bölge kaşıntı ve lezyonların görülebileceği vücut bölgeleridir.

En belirgin lezyon, parmaklar arasında dalgalı kirli bir çizgi halinde görülen, parazitin içinde yaşadığı, gri beyaz renkli, 1-10 mm uzunluğundaki tünel yapılarıdır. Bunun dışında deride küçük kabarıklıklar ve sertlikler, su toplamaları ve kepekli-kabuklu lezyonlar yapabilir.

Tedavi:

Uyuz hastalığının tedavisi kişinin yaşına, bağışıklık sisteminin durumuna göre değişkenlik gösterir.

Merhemler, solüsyonlar gibi cilde uygulanan tedavi ajanları kullanıldığında ilacın tüm vücut bölgelerine uygulanmasına dikkat edilmelidir.

Kullanılan çamaşır ve çarşafların 60°C'de yıkanması ve ütülenmesi gereklidir.

Yıkanamayacak eşyaların (ayakkabı, tüylü oyuncak gibi) ağzı bağlı bir poşet içerisinde, kuru olarak ve 21°C'nin üstünde en az üç gün saklanması gereklidir.

Başarılı bir tedavi sonrasında dahi hastalık bulgularının 2-6 hafta kadar devam edebileceği unutulmamalıdır.

Aynı yaşam ortamını paylaşan tüm aile bireylerinin, o anda aktif şikâyetleri olmasa bile aynı anda tedavi edilmesi gerekliliği unutulmamalıdır.

Uyuzdan korunma

Uyuzdan korunmada hijyen çok önemlidir.

Başta okullar, özellikle yatılı okullar, bakımevleri, yurtlar, oteller, yatakhaneler olmak üzere insanların toplu halde bulundukları ortamlarda, toplu ulaşım araçlarında temizliğe son derece dikkat edilmelidir.

Uyuza yakalanan veya yakalandığından şüphe eden kişiler okullar ve çocuk yuvaları ve benzeri toplu bulunulan kuruluşlara hekimlerinin belirttiği sürece gitmemeli ve orada faaliyet göstermemelidir.

Kişisel korunma için;

- hastaların, hastalığın sağlam kişilere bulaşmasını önlemek açısından geçici olarak onlarla teması sınırlamaları ve özellikle de doğrudan deri temasından kaçınmaları,

- sağlam kişilerin ise hasta olduğundan şüphelenilen kişilerle temastan kaçınmaları, iç çamaşırı, havlu, nevresim gibi kişisel eşyaların temizliğine dikkat etmeleri, vücut ile direkt teması bulunan eşyaları ortak kullanmamaları,

- ev, araba gibi alanların temizliğine dikkat edilmesi gerekir.